

ČEBELA SE PREDSTAVI

DELOVNI ZVEZEK ZA LJUBITELJE ČEBEL

Marija Mlaker – Šumenjak

Čebela se predstavi

PREMETANKA!

Iz besed sestavi izraz, ki ti pove raso čebele!

KRANJ,
ČE,
KVAS,
SIKA,
BELA

REŠITEV: _____

ODGOVORI IN ZAPIŠI!

1. Kdo je Anton Janša?

_____

2. Kje se je Anton Janša rodil?

_____

3. S čim se je ukvarjal?

_____

4. O čem je pisal? Kateri knjigi je napisal?

_____

5. Kje stoji čebelnjak, ki ga vidiš na sliki?

_____

6. Ugotovi razlike med čebelnjakom, v katerem je čebelaril Anton Janša, in sodobnim čebelnjakom.

_____

V TVOJEM KRAJU.

Si v okolici svojega doma ali šole ter v svojem kraju kdaj opazil čebele, čebelarje? Zapiši svoja opažanja.

_____

_____

_____

Spoznaj čebeljo družino in bivališče čebel

REŠI UGANKE!

- Delavke krilate v naravo polete, se vračajo v palače, pripravljajo sladke pogače ...

_____

- Je rejen in neroden, družini potreben, si ne dela skrbi, za matico poleti in jo oprashi ...

_____

- Je kraljica brez krone, gospodarica brez lona, čebele združuje, jim ne ukazuje ...

_____

OPIŠI MATICO! PRIMERJAJ JO Z DELAVKO.

_____
_____
_____

OPIŠI TROTA! PRIMERJAJ GA Z DELAVKO.

_____
_____
_____
_____

REŠI!

ČEBELA □□□□□□□

V vsak prazen okvirček v sredini vpiši črko, ki je skupna levi in desni besedi, nato črke prepisi v prazne okvirčke ob zgornji besedi. Kaj ugotoviš?

DELO	□	DAN
CELICI	□	NEKTAR
ČISTILKE	□	MLADICA (soglasnik)
SAT	□	PANJ
DREVESA	□	VONJ
KRMA	□	KOT
AJDA	□	PRAH

PRIPOVEDUJ!

Kaj veš o čebelji družini?

_____
_____
_____

POGLEJ IN ZAPIŠI!

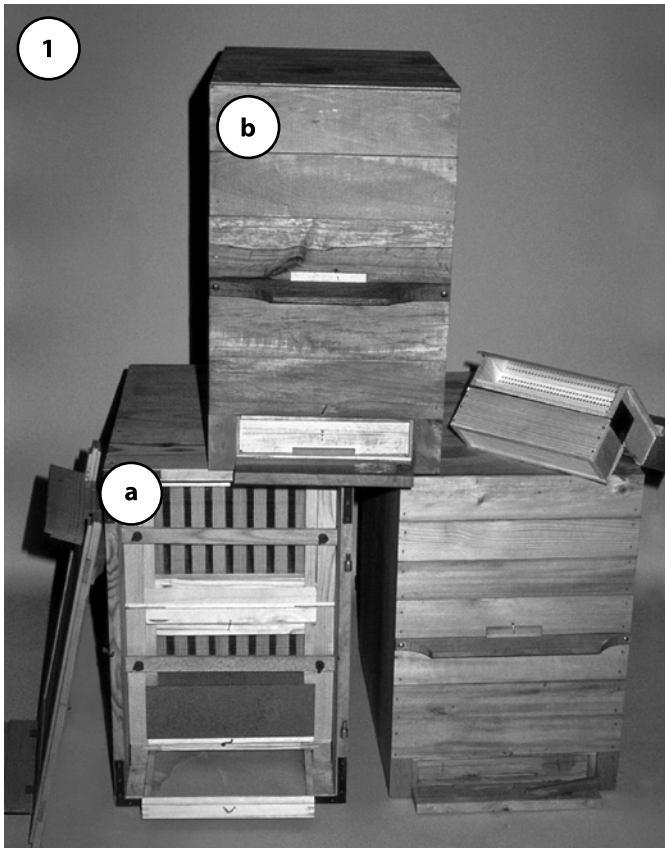
Matična rešetka je izdelana samo za prehod čebel delavk. Pomisli, zakaj je to potrebno? Napiši možne odgovore!

_____
_____
_____

UGOTOVI IN ZAPIŠI!

I. Slike ti prikazujejo različne panje, ugotovi katere, in pripiši imena!

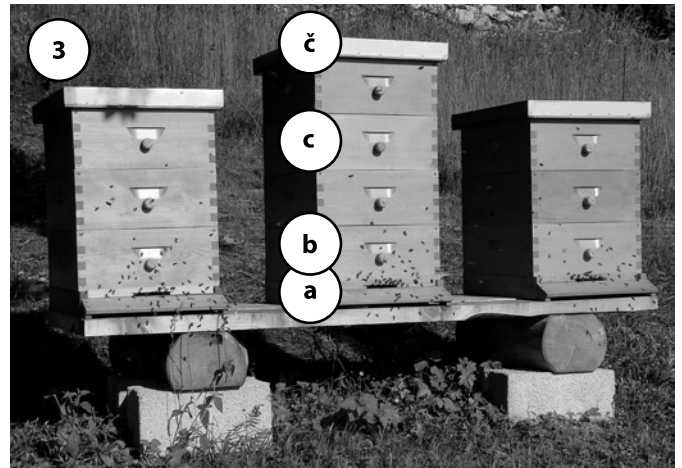
1. AŽ ali _____

a) _____ stran panja z zračno mrežo.

b) _____ stran panja z žrelom in vzletno deščico.

2. _____

3. _____ LR

ali _____

ali _____ panj.

4. _____

II. Kako imenujemo posamezne dele LR-panja? Glej sliko 3)!.

a) _____

b) _____

c) _____

č) _____

III. Poimenuj spodnji del AŽ-panja!

_____. V njem

je _____ z

_____.

IV. V panje namestimo sate. Koliko satov je nameščenih v LR-panju? Glej sliko 7)!.

_____

Nariši in poimenuj člane čebelje družine:

=>

=>

=>

Opiši gnezdo čebelje družine!

V naravi: _____

_____

_____

_____

V panju: _____

_____

_____

_____

_____

Kje se razvije vsak član čebelje družine?

• delavka: _____

_____

_____

• trot: _____

_____

_____

• matica _____

_____

_____

Kaj veš o matici?

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

Opiši vlogo trotov v čebelji družini !

_____

_____

_____

_____

V TVOJEM KRAJU.

Si v okolici svojega doma ali šole ter v svojem kraju kdaj opazil čebelji roj ali čebelje gnezdo? Zapiši svoja opažanja.

_____

_____

_____

_____

ALI ZNAŠ?

Napiši odgovore! Preveri svoje znanje!

1. Koliko matic živi v normalni družini?

_____

2. V katerem letu starosti je matica najbolj plodna?

_____

3. Koliko jajčec na dan lahko zaleže dobra matica?

_____

4. Kdo hrani matico in s čim?

_____

_____

5. Kateri član čebelje družine se izleže iz oplojenih jajčec?

_____

6. Iz katerih jajčec se razvijejo troti?

_____

7. Kateri članici čebelje družine lahko izlegata neoplojena jajčeca?

_____

8. Koliko dni traja razvojna doba matice, trota, delavke?

_____

_____

9. V kakšni obliki celice se izlegajo matice?

_____

10. Kako imenujemo celico, v kateri se izlega matica?

_____

11. Kakšno hrano uživa ličinka matice?

_____

12. Iz česa izdelajo mladice pokrovčke, s katerimi pokrijejo zalego?

_____

_____

ŠE ENKRAT PREVERI SVOJE ZNANJE!

Obkroži črko pred pravilnim odgovorom! Pripiši manjkajoče odgovore!

1. Pred koliko leti se je na našem planetu pojavila medonosna čebela?

- a) pred: 50 leti
- b) pred: 500 tisoč leti
- c) tedaj, ko so se pojavili dišeči barvni cvetovi, približno pred 50 milijoni let, to pa nam dokazuje najstarejši najden fosil čebele.

2. Kako še drugače imenujemo medonosno čebelo?

- a) samotarka
- b) udomačena čebela
- c) medarica – *Apis mellifera carnica*

3. Poznamo več ras čebel. Naša rasa čebel se imenuje:

- a) slovenska čebela
- b) temna srednjeevropska
- c) kavkaška
- č) kranjska čebela – sivka

4. Kdo je pred več kot 200 leti vodil dvorno čebelarstvo na Dunaju?

- a) Marija Terezija
- b) Anton Žnideršič
- c) Anton Janša
- č) Oton Župančič

5. Anton Janša je napisal dve knjigi. Kateri?

- _____

- _____

6. V katerem kraju se je leta 1734 rodil Anton Janša?

- a) v Žirovnici
- b) v Radovljici
- c) v Breznici
- č) v Vrbi na Gorenjskem

7. Kdo je prevedel Janševo Razpravo o rojenju iz nemščine v slovenščino?

Odgovori na naslednji strani

- a) Alberti - Žnideršič
- b) Peter Pogorevc
- c) Peter Pavel Glavar

8. Kdo so člani čebelje družine?

- a) delavke
- b) čebela delavka
- c) voščena veščica
- č) trot
- d) matica

9. Kako imenujemo čebele v panju?

- a) trop
- b) roj
- c) družina oz. združba
- č) jata

10. V katerih panjih zvečine čebelarimo v Sloveniji?

- a) v kranjičih
- b) v LR-panjih
- c) v AŽ-panjih

11. Obkroži črko pred pravilnim imenom AŽ-panja:

- a) Anton-Žnidaršičev panj
- b) Alberti-Žnideršičev panj
- c) Anton-Žurmanov panj

12. Iz katerih delov je sestavljen nakladni panj?

- a) podstavka, podnice, naklad
- b) iz naklad, žrela, notranjega pokrova
- c) iz podnice z žrelom, naklad, notranjega in zunanjega pokrova.

13. Naštej vrste celic, ki jih grade čebele:

- _____
- _____
- _____

14. Naštej razvojne stopnje članov čebelje družine od zaleganja do izleganja!

- _____
- _____
- _____

15. Koliko dni traja razvoj matice od jajčeca do izleganja?

- a) 14 dni
- b) 16 dni
- c) 24 dni

16. Koliko dni je jajčece v celici, preden se preobrazí v ličinko?

- a) 5 dni
- b) 1 dan
- c) 3 dni

17. Naštej razvojne stopnje članov čebelje družine od zaleganja do izleganja!

Življenje čebel

POIŠČI SKRITE BESEDE!

Beri vodoravno, navpično, naprej – nazaj in tudi križem. Prepričana sem, da ne bo težko. Našel boš pomenske besede o aktivnosti čebel! Izpiši jih!

Č	I	S	T	I	L	K	E	M	G
U	I	D	I	M	N	R	E	L	N
V	O	S	E	K	A	D	J	A	I
A	R	O	Z	A	S	T	R	D	L
J	A	J	Č	E	C	E	L	I	O
O	K	R	M	I	J	O	O	C	B
M	A	U	A	J	V	T	S	A	A
E	D	N	T	N	L	I	A	M	P
L	I	A	I	A	O	P	T	S	I
C	L	H	C	P	L	A	C	M	Č
E	N	A	O	O	K	V	O	O	I
P	I	R	Č	J	E	A	D	L	J
I	K	P	I	T	A	J	O	A	O
K	O	I	N	O	M	O	R	E	F
R	A	L	I	R	K	R	O	S	A
O	L	S	A	T	A	G	E	L	I

Spoznaj čebelje telo

OPIŠI!

Opiši telo odrasle čebele! _____

Kakšnih barv je? _____

S čim je zaščiten? _____

Kako je oblikovano? _____

Poimenuj vidne dele telesa!

Natančno si oglej oči delavke in trota! Ali opaziš razlike med njimi? Opiši jih!

Katere barve vidijo čebele?

IZPIŠI BESEDE V USTREZNE OKVIRČKE!

PREBAVILA

SPOLNI
ORGANI

SRCE

ŽLEZE

ČUTILA

DIHALA

ČRKOVNICA!

V črkovnici poišči vsaj dvajset besed, ki poimenujejo zgradbo čebeljega telesa in njene organe. Obkroži jih!

N	V	H	A	K	E	Č	L	I	R	O	Č	I
R	O	T	A	S	L	U	H	Ž	Ž	E	L	O
V	S	T	S	U	Š	T	O	R	L	P	E	B
U	K	Ž	R	U	P	I	K	Č	A	E	N	O
G	O	J	E	A	K	L	U	R	E	N	Z	L
O	V	I	O	L	N	O	S	S	I	S	A	E
L	U	S	T	R	O	J	U	S	T	N	I	Z
Š	E	Ž	L	E	Z	E	I	Č	L	E	N	N
A	K	L	A	T	E	L	O	R	G	A	N	I

pikčaste gube tipalke krmilne
vosek blatnik dihalnice voskovne
encim kisik satje rilček kokon
požiralnik hemolimfa glukozidaza
cevast organ nožnica
medna golša čeljusti prekati moda
alkalna strupnica jajčniki semenčica
oči troba cvetni prah zaklopnice
plodna samica mleček
feromon beljakovine semenska
mošnjica sluh jajčece tip čuti

NADALJUJ! DOPOLNI!

Medicina priteka: z rilčkom skozi požiralnik v
_____, prek
_____ v srednje
črevo. Neprebavljive stvari izloči skozi
_____.

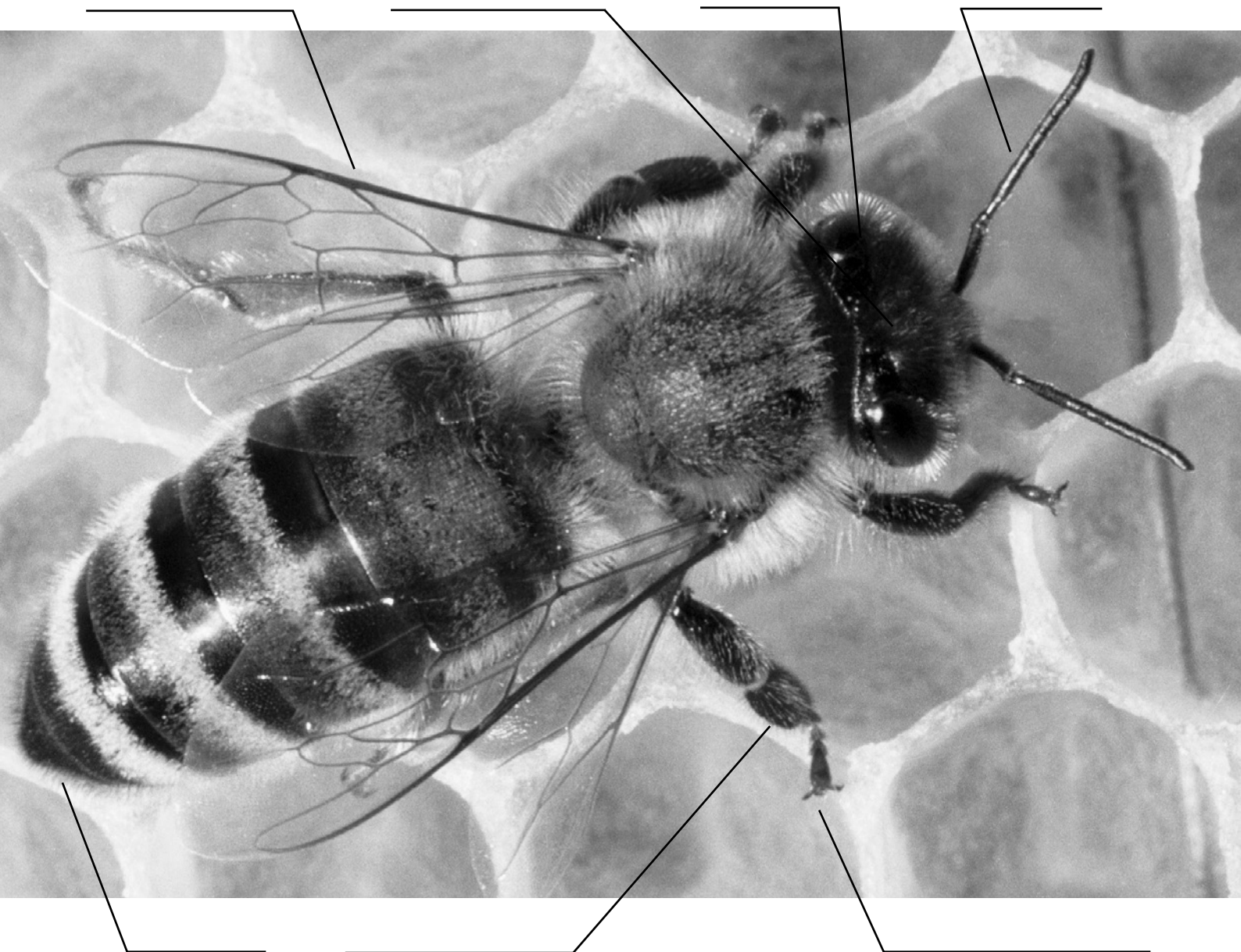
POIMENUJ DELE ČEBELJEGA TELESA!

POVEŽI BESEDE, KI SPADAJO SKUPAJ!

trot
matica
glava
mladica
delavka
oprsje
zadek
tipalnici
noga

želo
oči
krila
želo
plodna
samec
letalka
rilček
kolček

obročki
žlebič
bič
čutnice
samica leča
modra
12 členov
ščet
košek

PREIZKUSI SE!

Ali dobro poznaš čebelje telo? Obkroži pravilne odgovore!

1. Čebelje telo je z dvema zarezaoma razdeljeno na:

- a) glavo, trup, želo
- b) glavo, oprsje, zadek
- c) glavo, ude, zadek

2. Na katerem delu čebeljega telesa so pritrjena krila?

- a) glavi
- b) zadku
- c) oprsju

3. Kakšne oči ima čebela?

- a) okrogle
- b) pikčaste
- c) sestavljene
- č) pecljate

4. Koliko oči ima čebela?

- a) 2 para
- b) 3
- c) 5

5. Koliko nog ima čebela?

- a) 2 nogi
- b) 3 noge
- c) 3 pare nog

6. Koliko parov kril ima čebela?

- a) nobenega
- b) tri
- c) dva
- č) enega

7. Noge so sestavljene iz:

- a) štirih členov
- b) dveh členov
- c) več kot 5 členov

8. Tiplalice so sestavljene iz dveh delov, prvega daljšega in drugega sestavljenega iz 11 kratkih členkov. Ali je trditev pravilna?

- a) NE
- b) DA

9. Katere barve vidijo čebele?

- a) rdečo
- b) rumeno, belo, črno, modrozeleno
- c) vse intenzivne barve
- č) ultravijolično, modro, rumenozeleno

10. Kakšno vlogo ima hitinasta plast, ki obdaja čebelje telo?

- a) da preprečuje izhlapevanje vode iz telesa
- b) da izloča vonj
- c) da varuje notranje organe pred poškodbami, daje oporo vsem notranjim organom

11. Obkroži pravilne odgovore! Čebela ima naslednje žleze:

- a) ščitnica
- b) goltne ali mlečne (krmilne)
- c) strupne
- č) voskovne
- d) čeljustne
- e) vonjavne
- f) vidne
- g) slinske

12. Goltne žleze so v:

- a) oprsju
- b) v zadku
- c) v glavi

13. Koliko stopinj vzdržujejo čebele v panju, kadar je v njem zalega?

- a) približno 20 °C
- b) 10 °C
- c) 33 °C

14. Naštej razvojne stopnje čebele! Izberi pravilno zaporedje!

- a) žerka, buba, odkrita zalega
- b) jajčece, žerka (larva), buba, odrasla čebela

Delo si opravila-a

Bil-a si vztrajen-a

Kako si bil-a uspešen-a?

Domnevam, da "ZELO"! "ČESTITAM".

Hrana čebel

POMISLI, ZAPIŠI!

Kako še drugače pravimo pelodu?

_____

Zakaj? _____

Kakšnih barv je pelod? _____

_____

DOPOLNI MISELNI VZOREC!

Čebela v naravi najde:

- cvetni prah ali _____

- medicino ali _____

- medeno roso ali _____

- _____

HRANA ČEBEL

Čebelar jo hrani s:

- sladkorni sirup

- _____

- _____

VIZITKA

S čim se ukvarja Lari? _____

...? ...

Lari Čebe
Medenova ulica 3
6000 Satnica

089/765 432
lari.cebe@cebela.net
www.laricebe.net

Lari Čebe

ODGOVORI IN ZAPIŠI!

Imenuj vsaj tri kmetijske rastline, ki jih sejemo tudi zato, da bi obogatili čebeljo pašo!

_____

_____

_____

Kdo so povzročitelji mane? Naštej jih vsaj tri!

_____

_____

_____

V TVOJEM KRAJU!

Katere čebelje paše in na katerih medovitih rastlinah lahko obiskujejo čebele v tvojem kraju? Ali je več medicinskih ali maninih paš? Kdaj se v vašem kraju pojavijo prve spomladanske paše. V katerem mesecu imajo čebele v vašem kraju največ paš? Zapiši svoja opažanja.

_____

_____

_____

_____

_____

DOPOLNI MISELNI VZOREC!

zgodaj poleti: _____ medicinske paše _____ zgodaj spomladi:

Zapiši imena rastlin,
ki v Sloveniji ponujajo
dobro pašo.

manine paš

POIŠČI PRAVILNE ODGOVORE!

1. Katera dela opravljajo panjske čebele?

- a) nabirajo medicino
- b) počistijo celico
- c) prinašajo vodo
- č) krmijo žerke
- d) gradijo satje
- e) priganjajo druge člane k opravljanju del
- f) stražijo dom

2. S katerim udom prinaša čebela cvetni prah v panj?

- a) s košaricami, ki jih nosi z nožicami
- b) z mednim želodčkom
- c) s koški na zadnjem paru nog

3. Kako se čebele med seboj spoznavajo?

- a) z brenčanjem
- b) se otipavajo, zaznavajo vonj
- c) se ogledujejo

4. Obkroži črko pred snovmi, ki jih čebela nabira v naravi!

- a) vosek
- b) medicino ali nektar
- c) cvetove
- č) cvetni prah
- d) vodo
- e) mano
- f) smolo (drevesno)

5. S čim srka čebela medicino in vodo?

- a) z želom
- b) z rilčkom
- c) s srednjim parom nog
- č) s koškom

6. Kako se čebele sporazumevajo med seboj?

- a) z določenimi signali
- b) plesno sporazumevanje, se otipavajo, se medsebojno obirajo, potresavajo čebele, kemično sporazumevanje
- c) se pogovarjajo

7. Katere snovi potrebuje čebela za svoj razvoj?

- a) propolis
- b) vodo

- c) medicino
- č) pesek
- d) cvetni prah

8. Kdo so povzročitelji gozdnega medenja?

- a) naglavne uši
- b) listne ušice, kaparji (lahnide, lekanija)
- c) ose
- č) škržati

9. Kako čebelarji imenujejo sladke kapljice na iglavcih in listavcih?

- a) medicina
- b) medena rosa
- c) sladka rosa
- č) mana

10. Koliko hrane mora imeti čebelja družina v nakladnem panju, da preživi zimo?

- a) 5-10 kg
- b) 30-40 kg
- c) okoli 20 kg

11. Koliko medu porabi povprečna čebelja družina v enem letu v AŽ-panju za svoj lasten razvoj?

- a) približno 10-20 kg
- b) 40-60 kg
- c) več kot 100 kg

12. Kdaj začnemo čebelje družine krmiti za zimsko zalogo hrane?

- a) konec poletja
- b) novembra
- c) septembra

13. Kako čebelar poskrbi za zadostno količino hrane čebelje družine v brezpašnem obdobju?

- a) Potrpežljivo čaka, da bodo rastline medile.
- b) Dražilno krmi z nadomestili.

14. V kakšnem razmerju topimo sladkor z vodo za krmljenje čebelje družine?

- a) 5 : 1
- b) 10 : 1
- c) 1 : 1

MATIČNI _____ ali KRMILNI _____
_____ proizvajajo čebele,
stare od 6 do 16 dni. Pravimo jim _____.
Pripravijo hrano za razvoj žerk.
Vsi pridelki so _____!

POKUŠNJA!

Dobro si oglej čebelje pridelke, poskusi, vonjaj!
Morda tudi vi doma uporabljate čebelje pridelke?
Katere? Zakaj?

V TVOJEM KRAJU!

Katere vrste medu pridelajo čebelarji v tvojem
kraju? Ali pridelajo tudi katerega od drugih
čebeljih pridelkov? Zapiši svoja opažanja.

Čebele so ogrožene

OBKROŽI PRAVILNE ODGOVORE!

Kateri izmed imenovanih škodljivcev ne živi
zunaj panja?

- uši
- ose
- voščena vešča
- medved
- mravlje
- miši

S čim se hrani čebelja uš?

- z voskom
- s cvetnim prahom
- sesa kri (hemolimfa)

Na katerem članu družine se uš najpogosteje
zadržuje?

- na matici
- na trotu
- na delavkah

RAZMISLI IN OPIŠI!

Opiši, kako se obranimo medveda pred
uničevanjem panjev.

ALI PREPOZNAŠ ŠKODLJIVCE?

Na črto ob sliki pripiši pravilno ime škodljivca!

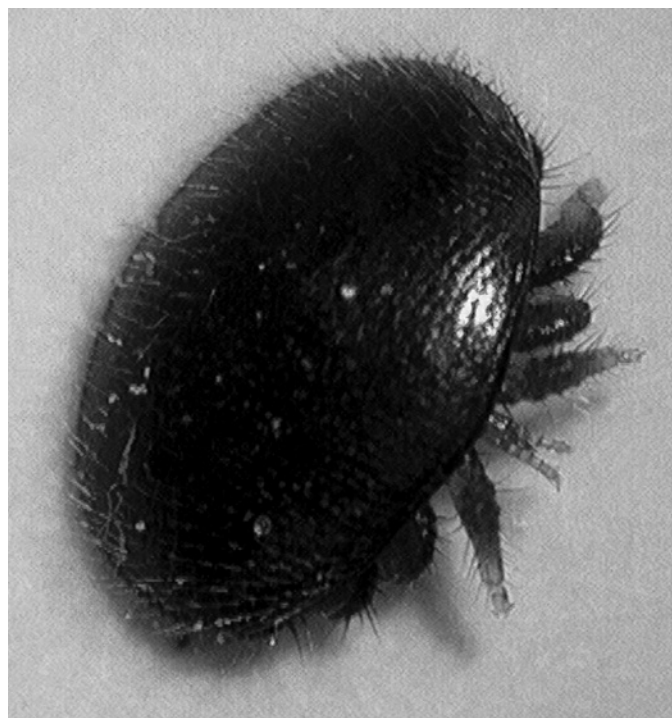

1. _____

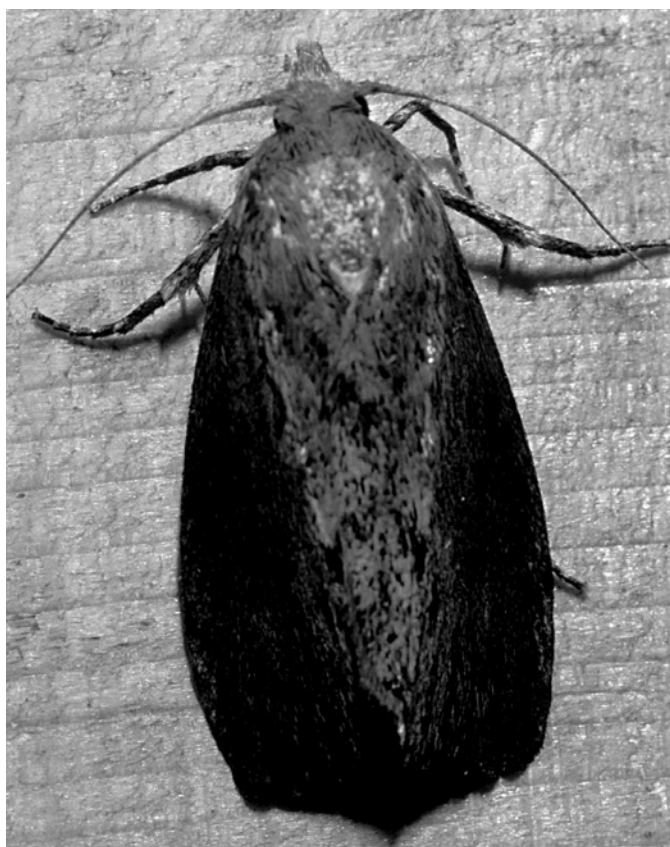

2. _____

4. _____

3. _____

REŠI, DOPOLNI!

1. Čebele zbolijo. Bolezni čebelje družine so: bolezniz zalege, _____
_____.

2. Naštej vsaj tri bolezniz odraslih čebel, ki jih poznaš!

a) _____

b) _____

c) _____

3. Naštej vsaj tri ukrepe s katerimi preprečujemo nose mavost!

a) _____

b) _____

c) _____

4. Naštej nekaj sredstev za zatiranje varoj!

_____

_____

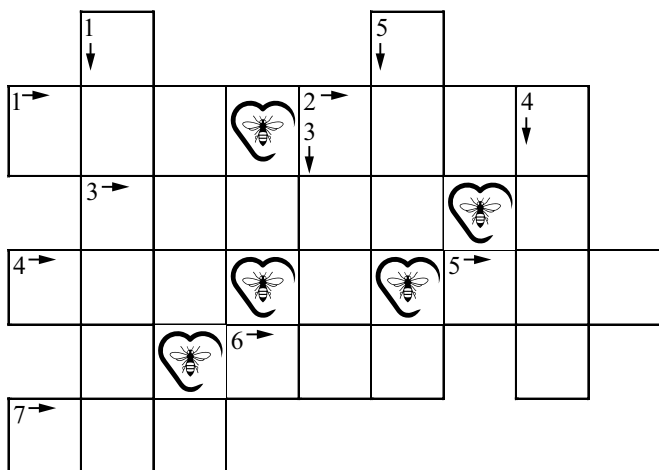
_____

_____

KRIŽANKI!

II. VODORAVNO:

1. bogastvo gozda
2. samec v čebelji družini
3. živalska zgodba
4. pecelj ali
5. hrast ali
6. nasprotno od noči
7. strd ali

II. NAVPIČNO:

1. žuželke v panju
2. satnica s satnikom
3. pojav ponoči
4. matico oprashi
5. rastlina z iglami

RAZMISLI IN OPIŠI!

Čebelji pik! Kako ukrepamo ob čebeljem piku?

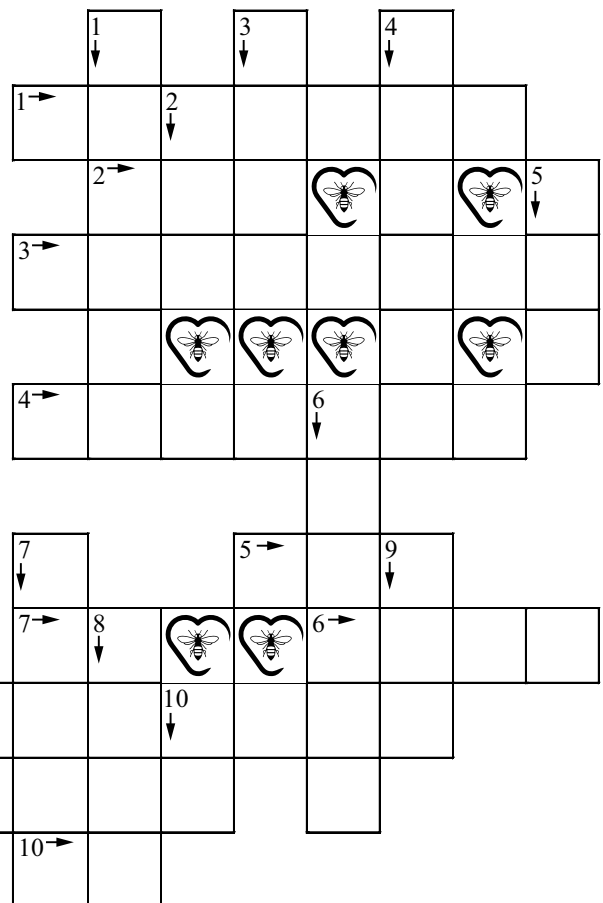
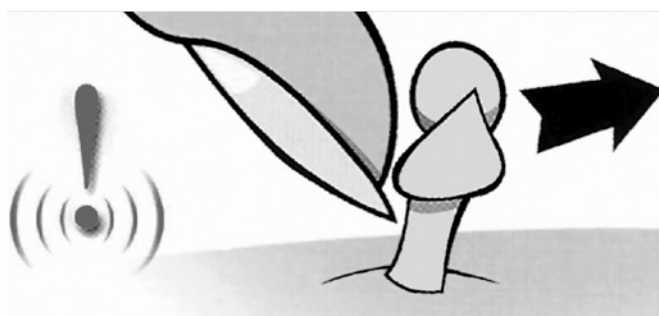

I. VODORAVNO:

1. kdor čebelari
2. ima ga krava za odganjanje muh
3. hrano za čebele nameščamo v
4. medišče in plodišče ločujemo z
5. čutilo za vid
6. pozimi pogosta vrsta padavin
7. vzdih ob bolečini
8. drugo ime za kozico (pripravo, na katero odlagamo sate)
9. medovita poljščina
10. samoglasnika

I. NAVPIČNO:

1. ženske, ki perejo
2. kocen ali
3. poljščina, krma za prašiče
4. satnico vstavimo (pritrdimo) v
5. žensko ime
6. priprava za točenje medu
7. čebele odlagajo med v
8. za obstoj je potrebna
9. moško ime
10. da